

Asia: VN/13817/2022

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettuja kansallispuistoja, luonnonpuistoja ja eräitä luonnonsuojelualueita koskevien lakien muuttamisesta -ruotsinkielinen käännös lisätty

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tenon kalatalousalue (myöhemmin kalatalousalue) pitää tärkeänä, että alueella toimivalla kalatalousalueella on edustusoikeus osana neuvottelukuntaa. Koska kalastuslain 24 §:n mukaan kalatalousalueen tehtävänä on alueellaan kalavarojen kestävä käytön ja hoidon suunnittelu sekä käyttö- ja hoitosuunnitelmaehdotuksen laadinta, hyväksytyn suunnitelman toimeenpano ja sen vaikutusten seuranta, pitää kalatalousalue perusteltuna, että lakiin kirjattaisiin kalatalousalueen edustusoikeus neuvottelukunnassa. Tenon kalatalousalueella on paras tietämys Kevon luonnonpuiston saamelaisten-, erityisperusteisten-, sekä vesialueen omistukseen perustuvista kalastusoikeuksista ja niiden käytöstä, sekä alueen kalastuksesta yleensäkin. Esimerkiksi saamelaiskäräjillä ja Paistunturin paliskunnalla, ei vastaavaa tietoutta ole. Koska kalatalousalueiden tehtäviin kalastuslain 24 §:n mukaan kuuluu myös kalavarojen käyttöön ja hoitoon liittyvä tiedotus sekä kalastuksenvalvonnan järjestäminen alueellaan, olisi tästäkin syystä Tenon kalatalousalueen edustusoikeus neuvottelukunnassa turvattava. Edellä mainittujen lisäksi, kaikissa Kevon luonnonpuistoon liittyvissä toimissa, suunnitteluissa, laki- ja säädös valmisteluissa mitkä jotenkin liittyvät kalastukseen tai kalastusoikeuksiin on Tenon kalatalousalueen päästävä vaikuttamaan, koska kalatalousalueen voi katsoa edustavan saamelaisten oikeuksia. Utsjoella saamelaiset omistavat yksityisistä- ja osakaskuntiin kuuluvista vesialueen omistukseen perustuvista kalastusoikeuksista n. 90 % ja erityisperusteisista kalastusoikeuksista vielä suuremman osuuden. Näiden lisäksi korkein oikeus on päätöksessään KKO: 2022:26 vahvistanut saamelaisille kalastusoikeuden. Saamelaiskäräjien edustajista vain 4 henkilöä edustaa paikallista saamelaisyhteisöä. Loput saamelaiskäräjien 17 edustajasta ovat muualta kotoisin, joten tätäkin taustaa vasten olisi hyvin luontevaa, että kalatalousalueen edustus olisi vahvaa. Saamelaisten mahdollisuus osallistua luonnonsuojelulain mukaiseen suunnitteluun ja päätöksentekoon on turvattava perustuslaissa edellytetyllä tavalla.

Valtion luonnonsuojelualueita perustettaessa saamelaisten kotiseutualueelle on pyritty siihen, että erityisesti perinteisen saamelaisporonhoidon harjoittamisen edellytykset tulisivat turvatuksi, tämä on tietysti perusteltua. Mutta yhtä perusteltua on saamelaisten kalastuksen harjoittamisen edellytyksien turvaaminen, jotta kulttuuri ja kieli säilyisi (mm. kalastuksen erityissanasto). Saamelaisten eri elinkeinojen ja kulttuurimuotojen on oltava tasa arvoisessa asemassa, jotta ihmiset olisivat yhdenvertaisia lain edessä ja jotta perustuslain 6 §:n 1 momentti toteutuisi. Yhdenvertaisuus lain edessä vaatii, että paikallisella saamelaisyhteisön jäsenellä tulee olla oikeus harjoittaessa kalastusta käyttää moottorikelkkaa ja mönkijää puiston alueella samalla tavalla, kuin porotaloudessa. Kevon luonnonpuiston alueella liikkumisen tarve moottoriajoneuvoilla kalastustarkoituksessa on lähinnä, alueella: Kevon kanjoni, lähelle Fiellujokisuuta (Isonkivenlomolo)-Vuogojärvi- Paldokjärvi- Kevojokisuu- Cirrajärvi- Vuoskujärvi- Pikkukevojärvi. Eli tarve kalastustarkoituksessa moottoriajoneuvon käytölle on suhteellisen pienellä alueella. Vakiintuneessa oikeuskäytännössä saamelaisten perinteisinä elinkeinoina pidetään poronhoitoa, kalastusta, metsästystä, keräilyä sekä saamen käsitöitä (duodji). Jotta edellä olevat oikeudet toteutuisi, niin moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkuminen tai ajoneuvon pysäyttäminen tai pysäköinti on sallittava myös paikallisella saamelaisyhteisön jäsenelle harjoitettaessa kalastusta puiston alueella.

Kevon luonnonpuiston alueella porotalous on viimeisen 20 vuoden aikana muuttunut todella paljon. 2000 luvun alusta asti on alettu keväällä ruokkimaan poroja heinillä tokan pitämiseksi halutulla alueella. Tämän takia porot ovat kesyyntyneet niin paljon, että esimerkiksi moottorikelkalla ajettaessa tai pysähtyessä porot lähtevät tulemaan kelkkailijoita kohti, eikä pois päin tai pakoon niin, kuin vielä 70–80 luvuilla. Kalatalousalue katsoo, että moottoriajoneuvoilla liikkuminen edellä kuvatulla alueella kalastustarkoituksessa ei ole mitenkään haitaksi porotaloudelle. Kuitenkin kalatalousalue katsoo, että vasomisaikana vasomisalueilla liikkuminen moottoriajoneuvoilla on vältettävä. Mikäli kalastuksen osalta ei sallita moottoriajoneuvojen käyttöä, niin se aiheuttaa selkeästi vähäistä suurempaa heikennystä saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiin.

Utsjoella 23.8.2022

Niilo I Aikio

Toiminnanjohtaja

Tenon kalatalousalue

Aikio Niilo
Tenon kalatalousalue